

REHBERLİK

Rehberliğin Gerekliliği

Hızlı teknolojik, ekonomik ve bilimsel gelişmeler birey niteliklerinde yüksek beklentilerin doğmasına yol açmıştır. Demokratik anlayışlardaki gelişmeler insan haklarında standardı yükseltmiş ve toplumun eğitim anlayışlarında birey yararına değişmeye zorlamıştır. Merkezinde öğrencinin yer aldığı çağdaş, modern eğitsel anlayış öne çıkmıştır. Bu anlayış, öğrencilerin bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal bütün kapasitelerini, kendilerine en uygun biçimde geliştirmesini hedeflemektedir. Çağdaş anlayışla öğrenciye yaklaşıldığında öğrencilerin toplumla daha uyumlu ilişkiler geliştirerek, mutlu ve üretken bireyler olarak yetişmeleri sağlanabilir. Dolayısıyla eğitim sistemlerinin hedefi, toplumsal şartlara edilgen olarak ayak uydurmaya çalışan bireyler yerine, toplumu ileriye götürebilecek değişimleri sağlayabilecek etkin bireyler yetiştirmek olmalıdır. Çağdaş eğitim bu özelliklerle donanık bireyler yetiştirebilmek için yönetim ve öğretim etkinliklerinin yanında öğrenci kişilik hizmetlerine de yer vermelidir.

Arzu edilen niteliklerde öğrenci yetiştirebilmek için öğretmenlerimizin rehberlik anlayışını benimseyen ve rehberlik etkinliklerine yer veren çaba içerisinde olmaları gerektiğini söyleyebiliriz. Öğretmenlerimizi rehberlik anlayışını benimsemeleri ve uygulamalara yer vermelerinin sebeplerini üç grupta toplayabiliriz:

1-Yasal zorunluluk: teftiş aşamasında öğretim çalışmaları kadar, rehberlik çalışmaları da denetlenen ve değerlendirilen bir durum. Dolayısıyla bu tür çalışmaları yetersiz bulunanların çalışmaları eksik ve yetersiz olarak kabul edilir.

2-Başarılı olmak: rehberlik çalışmalarıyla öğrencisini her yönüyle daha iyi tanıyabilir ve istenen değişimi daha yeterli düzeyde geliştirebilir. Öğrencilerini ne kadar iyi tanıyabiliyorsa o kadar yardım edebilir ve öğretim yöntemlerini verimli bir şekilde kullanabilir. Öğretmenlikte başarılı olabilmesi için rehberlik çalışmalarına gerekli önemi vermelidir.

3-Vicdani rahatlama: öğretmenin, öğrencilerine gerekli çabayı sarf ederek yeterli olduğunu düşünebilmesi için, başka yapabileceklerinin olup olmadığı konusunda kendinden emin olması gerekir. Rehberlik çalışmalarına yeterli düzeyde yer vermeyen bir öğretmenin kendinden emin olabileceği düşünülmemektedir.

Rehberlik bölümünü inceleyen neler kazanması hedeflenmektedir?

1- Rehberliğin temel ilke ve kavramlarını anlayarak yeterli bilgiye ulaşması. Dolayısıyla gireceği sınavlarda gerekli yeterliliği sağlayabilme, öğrencilere neler kazandırabileceğini fark etme gibi kazanımlar gerçekleştirilir.

2-Rehberlikle ilgili görev ve sorumluluklarını kabul etme, rehberlik anlayışını benimseyip bir yaşam tarzı haline getirme.

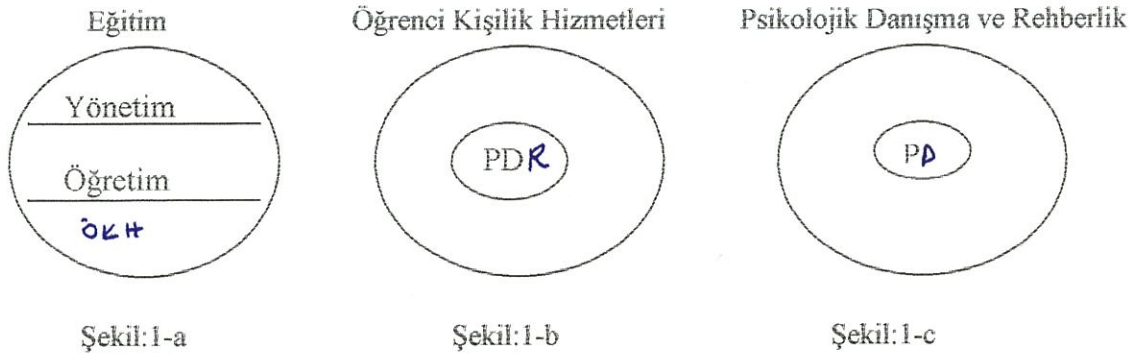
3-Rehberlik anlayışını benimseyerek kişiler arası ilişkilerde daha yeterli hale gelme.

Rehberlik hizmetlerinin öğrenciye kazandırdığı psikolojik desteği aşağıdaki gibi ifade edebiliriz:

- 1-Kendini tanıma ve anlama ihtiyacını gidermeye yönelik katkılar
- 2-Eğitim sürecinde bireysel farklılıklarına uygun fırsatlar bulabilme
- 3-Duygusal gelişimin desteklenmesi
- 4-Uygun benlik kazanma ihtiyacının desteklenmesi
- 5-Uygun eğitsel ve mesleki yönlendirmelerin gerçekleştirilmesi
- 6-İlgilerinin verimli bir şekilde değerlendirilmesi
- 7-Öğretim sürecinde aktif bir şekilde katılabilme

Eğitim - Öğrenci Kişilik Hizmetleri – Rehberlik İlişkisi

Çağdaş eğitim anlayışı, öğrencinin eğitim ve öğretim faaliyetlerinden en üst düzeyde yararlanabilmesi için öğretim ve yönetim etkinliklerinin yanında rehberlik hizmetlerinin de içinde bulunduğu öğrenci kişilik hizmetlerini ön görmektedir.



Şekil:1-a

Şekil:1-b

Şekil:1-c

Yukarıdaki şekil 1-a'da eğitimin üç boyutlu bir alan olduğu görülmektedir. Eğitim sistemi istenen niteliklerde öğrenci yetiştirebilmesi, her boyutun üzerine düşeni ne kadar yapabildiğine bağlıdır.

Yönetim: Öğretim ve öğrenci kişilik hizmetlerinin verimli bir şekilde yürütülmesi için gerekli personeli ve araç gereçleri temin ederek sevk ve koordinasyonu yürütme işlevini yerine getirir.

Öğretim: Öğrenciye gerekli olan bilgi ve beceriyi kazandırarak akademik yeterlilikleri geliştirme çabası içersindedir.

Öğrenci Kişilik Hizmetleri: Eğitimin, öğretim ve yönetim boyutunun dışında kalan, öğrencinin gelişmesi için gerekli olan diğer destekleri ifade etmektedir. Yani, öğrencilerin öğretim faaliyetlerinden etkili biçimde faydalanabilmeleri ve kendilerini her yönüyle tam olarak geliştirebilmeleri için uygun ortamları sağlamaya yönelik hizmetleri kapsamaktadır. Öğrenci kişilik hizmetleri ayrıca, öğrencinin var olan potansiyelini ortaya çıkararak ilgi ve yetenekleri doğrultusunda tercihler yapmasına, bireyler arası iyi ve doyurucu ilişkiler kurmalarına yardım veren bir hizmettir.

Bir Örgün Eğitim Kurumunda Yer Alan Öğrenci Kişilik Hizmetleri

1-Kayıt Kabul Hizmetleri

2-Sağlık Hizmetleri (sağlıkla ilgili eğitim verme, tedavi hizmetleri...)

3-**Rehberlik Hizmetleri** (Psikolojik danışma, bireyi tanıma, bilgi toplama, yerleştirme, izleme, oryantasyon, müşavirlik, değerlendirme, çevre ve veli ilişkiler)

4-Sosyal Yardım (Kredi, burs, yurt, yatılılık, beslenme, ulaşım)

5-Sosyal ve Kültürel Hizmetler (Boş zaman değerlendirme, spor, sanat, kültür gibi alanlar)

6-Özel Yetiştirme (Özel yetenekleri geliştirme çalışmaları, hazırlık kursları....)

Rehberlik hizmetleri, öğrenci kişilik hizmetlerinin merkezini ve özünü oluşturmaktadır. Öğrenci kişilik hizmetleri adına her ne yapılacaksa yapılsın mutlaka rehberlik anlayışına uygun yapılmalıdır. Rehberlikle çelişen hiçbir etkinliğe yer verilmemelidir. Ayrıca, diğer hizmetlerde yapılanlar mutlaka rehberlik çabalarını desteklemelidir.

Rehberlik

Bireyin gelişimini amaçlayan rehberliğin çok değişik tanımları yapılmıştır. Kuzgun'a göre rehberlik; bireyin kendini anlaması, çevredeki olanakları tanınması ve doğru kararlar vererek özünü gerçekleştirebilmesi için yapılan sistematik ve profesyonel yardım sürecidir.

Kepçeoğlu'a göre rehberlik, kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirme, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır.

Gerek yukarıda verilen tanımlar ve gerekse başka uzmanlarca yapılmış tanımlar incelendiğinde bir çok ortak noktaların olduğu görülmektedir.

Tanımlarda görülen ortak noktalar şunlardır:

A-Rehberlik bir süreçtir: rehberliğin süreç olarak ifadelendirilmesiyle vurgulanmak istenenler:

1-Rehberliğin sadece okulda değil, insanın bulunduğu her yerde verilen bir hizmet olduğu

2-İnsanın yaşamının her döneminde gerek duyabileceği bir yardım olduğu

3-Tek bir olay, işlem değil bir dizi etkinlikleri içeren hizmet olduğu

B-Rehberliğin bireye yardım etme işi olduğunun vurgulanmasıyla:

1-Rehberliğin bir psikolojik yardım olduğu,

2-Psikolojik yardımın, bazı şartları taşıması gereken psikolojik ilişki içerisinde verilebileceği,

3-Psikolojik ilişkinin, danışan ile danışman arasında çift yönlü olduğu,

4-Yardım sürecinde, yardımı verenin de yardımı alanın da istekli olması gerektiği, belirtilmektedir.

C-Rehberlik yardımının bireye dönük bir yardım olduğu ifade edilmektedir:

1-Verilen yardımın merkezinde birey olduğu,

2-Belirtilen bireyin, okul ortamında gelişmekte olan öğrenciyi ifade ettiği,

3-Rehberlik grupla gerçekleştiği zamanlarda bile, bire bir ilişki yaşanarak gerçekleşebileceği,

4-Rehberlik anlayışına göre her bireyin **değerli, güçlü ve normal** olduğu, anlatılmaktadır.

D-Rehberliğin Bilimsel ve Profesyonel bir yardım olduğu vurgulanmaktadır:

1-Rehberliğin, bir bilim alanı, bir disiplin olduğu,

2-Rehberlik uygulamaların bilimsel metotları olan tamamen bilimsel verilere göre şekillenmiş, gelişi güzel tecrübelere dayalı uydurulmuş çalışmalar olamayacağı ifade edilmektedir.

E-Kendini Gerçekleştirme:

Rehberliğin sonal amacı olarak kabul edilen bu deyim, özellikle “İnsancıl” anlayışı benimseyen psikologlar tarafından çok önemsenen bir özelliktir. Kelime karşılığı “Tam verimlilik” dir (Fullyfunctioning). Bireyde var olan tüm gizli glerin, yeteneklerin, kapasitelerin ortaya konması, kullanılması ve geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Yani bireyin her yönüyle, kapasitelerinin sonuna kadar geliştirebilmesi, daha verimli ve mutlu bir düzeye ulaşabilmesidir. Bu zellikler kısa bir zaman içersinde ulaşılamayacak, uzun bir süreç içinde aşama aşama gerçekleştirilebilecek niteliktedir. Bu amaca ulaşabilmek için öncelikli yakın hedefleri gerçekleştirmek gerekir. İlk aşamada, kendini tanınması ve kabul etmesini sağlamaya dönük “Ben kimim?” sorusunu netleştirmeye çalışılır. İkinci aşamada, bulunduğu ortamı ve çevreyi tanımaya yönelik, “Nasıl bir çevrede, hangi olanak ve sınırlılıklarla yaşıyorum?” sorusunu sme kavuşturur. nc aşamada, gizil güçlerini geliştirmeye, fırsatları en iyi bir şekilde değerlendirmeye yönelik “Ben ne yapabilirim ve ne yapmalıyım?” sorusuna cevap bulur. Bütün bunları netleştirdikten sonra Kendini gerçekleştirmeye yönelir. Kendini gerçekleştirmekte olan birey, daha yeterli bir kişiliğe sahip, verimli, kim olduğunu gerçekçi bir gözle algılayabilen, hem kendisi hem de başkaları hakkında iyi görüşlere sahip, kendini geliştiren, kendine saygı duyup olduğu gibi kabul eden, zamanını iyi kullanabilen, geleceğe dönük, yeni yaşantılara açık bireydir. Kendini gerçekleştirme, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bir anda olup bitemeyeceği gibi, yaklaşıldıkça uzaklaşan bir özelliğe sahiptir. Dolayısıyla, kendini gerçekleştiren değil de gerçekleştirmekte olan bireyden söz edilebilir. İnsan hayatına dinamizm veren sürekli ulaşılacak hedefleri gösteren dinamik yapıdadır.

Rehberliğin Amacı:

Bu zellikler rehberliğin bireyde geliştirmeyi hedeflediği nitelikler olduğu için rehberliğin amacının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyini yükseltmek olduğu söylenebilir.